

Правові режими службової інформації в Україні

Legal Regimes of Official Information in Ukraine

Сергій Єсімов¹, Мирослав Ковалів¹, Руслан Скриньковський²
Serhii Yesimov, Myroslav Kovaliv, Ruslan Skrynkovskyi

¹ Lviv State University of Internal Affairs
26 Horodotska Street, Lviv, 79007, Ukraine

² Lviv University of Business and Law
99 Kulparkivska Street, Lviv, 79021, Ukraine

DOI: 10.22178/pos.33-5

JEL Classification: K30

Received 01.02.2018
Accepted 08.03.2018
Published online 28.04.2018

Corresponding Author:
Ruslan Skrynkovskyi
uan_lviv@ukr.net

© 2018 The Authors. This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 License

Анотація. У статті на основі методології системного аналізу розглянуто правову природу та джерела правового регулювання правового режиму службової інформації в Україні в умовах адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. Проведено порівняльно-правовий аналіз службової інформації у публічно-правовій та приватноправовій сферах у контексті правових режимів інформації з обмеженим доступом, конфіденційної інформації та інформації, яка віднесена до державної таємниці.

Ключові слова: правовий режим; інформація з обмеженим доступом; конфіденційна інформація; службова інформація.

Abstract. In the article on the basis of the methodology of system analysis the legal nature and sources of legal regulation of the legal regime of official information in Ukraine in the conditions of adaptation of Ukrainian legislation to the legislation of the European Union are considered. A comparative legal analysis of official information in the public-law and private-law spheres in the context of legal regimes of restricted information, confidential information and information classified as state secrets has been conducted.

Keywords: legal regime; restricted information; confidential information; official information.

ВСТУП

В умовах адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу мета і завдання правових режимів інформації визначаються нормативно, при цьому основним засобом нормативної фіксації для них виступають правові декларації, зазначених в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. У зазначених умовах класифікація цілей і завдань правових режимів інформації визначається в залежності від рівня потреби, що лежить в основі їх формування. В Україні основна мета правових режимів інформації виражається в положеннях Конституції України,

Стратегії національної безпеки України та Угоді про асоціацію між Україною і Європейським Союзом.

Теоретичну основу дослідження склали наукові здобутки таких провідних вчених в галузі права, як В. Авер'янова, В. Баскакова, В. Белєвцевої, В. Брижка, П. Гарасима, К. Джонсона, Є. Збінського, В. Ліпкана, Л. Колобова, І. Колеснікової, Р. Кохейна, О. Курмана, Дж. Ная, О. Семенюка, О. Смоляк, О. Огданської, В. Пилипчука, В. Тарана, В. Щербаченко та ін. Водночас, віддаючи належне високому рівню наукових доробок перелічених вище авторів, слід зазначити, що прийняття Доктрини інформаційної безпеки України [1] ставить питання щодо удосконалення правових режимів інформації. Все це обумовило актуа-

льність і доцільність дослідження у цьому напрямі, визначило його тему та мету.

Тому метою статті є дослідження правових режимів службової інформації в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для процесу формування загальних меж правового регулювання режимів інформації характерні дві основні риси. У першу чергу, межі задаються природою публічно-владних відносин, обов'язковим учасником яких є органи публічного управління. Адміністративно-правове регулювання у цій сфері є завжди конструктивним по відношенню до суспільства, що забезпечує його порядок, інтеграцію, стійкість, стабільність та прогресивний розвиток. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій ініціює активність держави у створенні системи правового регулювання за рахунок розширення базових меж з метою реалізації державою функції захисту публічного інтересу, що формується в результаті сприйняття загальних (певних) потреб в умовах змін соціально-економічної структури суспільства. Механізм формування меж правових режимів інформації зумовлює таку характерну для нього рису, як динамічний рух внаслідок впливу процесу конкретизації публічного інтересу, викладеного у Доктрині інформаційної безпеки України [1].

Так, відповідно до Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-III будь-яка інформація є відкритою (з вільним доступом), крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом. Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація (статті 20, 21) [2]. Водночас варто відмітити, що представники інформаційного права США Р. Кохейн та Дж. Ная виділяють такі три види інформації – вільну, комерційну та стратегічну інформації, які утворюють відповідні правові режими [3, с. 85]. Тут слід звернути увагу на те, що різноманітні прояви інформації у межах загальних режимів виділяються в окремі правові режими, що характеризують специфіку правового регулювання у різних сферах суспільного життя.

У межах режиму обмеженого доступу інформація поділяється на таємну, конфіденційну та службову. Згідно Закону України від 13.11.2011 р. № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації» [4] визначено, що:

1) конфіденційна інформація – інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов (стаття 7);

2) таємна інформація – інформація, доступ до якої обмежується відповідно до ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству та державі. Таємною визнається інформація, яка містить: державну таємницю, професійну таємницю, банківську таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю (стаття 8);

3) службова інформація – а) інформація, що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішню службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень; б) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці (стаття 9). Документам, що містять інформацію, яка становить службову інформацію, присвоюється гриф «Для службового користування». Доступ до таких документів надається відповідно до ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [4].

Поряд з тим, необхідно зазначити, що згідно ст. 9 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [4] перелік відомостей, які становлять службову інформацію, який складається органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами владних повноважень, у т.ч. на виконання делегованих повноважень, не може бути обмеженим у доступі.

У свою чергу, О. Курман дотримується думки, що до ознак інформації з обмеженим доступом можна віднести: певний суб'єктний склад і зміст; застосування заходів, що обмежують вільний доступ третіх осіб до інформаційного ресурсу; відповідність інформаційного ресурсу вимогам законодавства [5, с. 176].

Крім того, відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації» [4], враховуючи Постанову Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29.09.2016 р. № 10 «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» [6] та керуючись Законами України «Про банки та банківську діяльність», «Про державну таємницю», «Про нотаріат», «Про аудиторську діяльність», «Про страхування», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Податковим кодексом України, Цивільним кодексом України законами та іншими нормативно-правовими актами у цьому напрямі, з'ясовано, що до конфіденційної інформації відносять: персональні дані, професійну таємницю, таємницю слідства і судочинства, службову інформацію, комерційну таємницю.

При цьому варто також відмітити, що В. Белевцева стверджує, що формальних вимог до забезпечення адміністративно-правового захисту інформації немає, оскільки не існує такого юридичного поняття. Труднощі у адміністративно-правовому захисті інформації сьогодні полягають не стільки у технічній площині (як захистити), скільки в організаційно-правовій. З метою забезпечення надійного захисту інформації достатньо лише розробити політику інформаційної безпеки та запровадити процес моніторингу її дотримання і актуалізації [7, с. 133].

Таким чином, всі відомості, які знаходяться у розпорядженні органів публічного управління та мають ознаки конфіденційної інформації, повинні регулюватися режимом службової таємниці.

В цьому контексті на особливу увагу заслуговує наукова праця [8], у якій зазначено, що доцільно виділити дві категорії відомостей, що регулюються правовим режимом службової таємниці: 1) інформація, створена органами публічного управління; 2) конфіденційна інформація інших фізичних і юридичних осіб, одержана органами публічного управління в процесі реалізації своїх повноважень. На думку науковця [8], правовий режим службової таємниці повинен поширюватися на інформацію, яка стала відома особі у процесі виконання службових (трудових) обов'язків.

З'ясовано, що у правових режимів комерційної та службової таємниці різні підстави для

збереження конфіденційності. Відомості, які складають комерційну таємницю, підпадають під захист у зв'язку з їх дійсною чи передбачуваною комерційною цінністю, а службова інформація, навпаки, не є об'єктом цивільного обороту. Заборона на розголошення службової інформації міститься в законодавстві, що регулює окремі види діяльності. Окрім того, Кабінет Міністрів України у постанові від 09.08.1993 р. № 611 встановив «Перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» [9]. Водночас Закон України від 22.04.2011 р. № 3306-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації» [10] дає можливість розглядати інсайдерську інформацію в режимі комерційної, службової, банківської таємниці.

Беручи до уваги наведене вище, можна стверджувати, що ознаками віднесення відомостей до службової таємниці можуть бути такі: обмеження на поширення інформації про діяльність органу публічного управління або підвладних їм юридичних осіб обумовлено законом або службовою необхідністю; інформація є конфіденційною для інших осіб, але стала відомою державним службовцям або службовцям органів місцевого самоврядування, посадовим особам інститутів громадянського суспільства в силу виконання ними своїх посадових обов'язків.

В контексті цього можна зробити висновок, що службова таємниця – це правовий режим захисту конфіденційної інформації, що стала відомою посадовим особам органів публічного управління у силу виконання ними своїх обов'язків і службова інформація про діяльність органу публічного управління, за винятком тієї інформації про діяльність публічного органу, доступ до якої не може бути обмежено на підставі закону.

З погляду на відомості «Про службову інформацію» розміщені на офіційному веб-порталі «Судова влада України» [11], доцільно виділити критерії правового режиму службової таємниці – інформація становить власну службову інформацію про діяльність органу публічного управління, яка водночас може перебувати в режимі комерційної, банківської, професійної таємниць, таємниці приватного життя, що не охороняються в режимі державної таємниці та не належать до переліку відомостей, які повинні бути доступні на підставі чинного законодавства.

Поряд з тим, автори посібника «Службова інформація: порядок віднесення та доступу» Д. Слизьконіс, О. Огданська, В. Таран та В. Щербаченко пропонують, що у кожному конкретному випадку при вирішенні питання щодо віднесення публічної інформації до службової, має бути обґрунтовано: 1) якому саме з інтересів загрожує надання розголошення інформації (наприклад, інтересам національної безпеки, територіальної цілісності); 2) в чому саме буде полягати шкода в разі розголошення цієї інформації; 3) чому шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні [12, с. 13].

З огляду на зазначене, варто також зазначити, що об'єктами режиму службової таємниці є: 1) відомості, що охороняються в режимі військової таємниці, але не охороняються в режимі державної таємниці; 2) інформація, що охороняється в режимі таємниці: слідства; судової; податкової; конфіденційної інформації, що охороняється в режимах комерційної, банківської, професійної таємниць, таємниці приватного життя.

Поділ між професійною та службовою таємниці доцільно проводити в залежності від суб'єкта, що забезпечує збереження даного виду конфіденційної інформації. Такий критерій розподілу підтримують В. Ліпкан та В. Баскаков, але, вказують на дискусійність питання [13, с. 87]. О. Семенюк вважає, що професійна таємниця – це інформація, за допомогою якої представник тієї чи іншої професії досягає більш швидкого або кращого результату своєї діяльності, що надає йому перевагу перед своїми колегами [14, с. 46].

Якщо суб'єкт, що забезпечує збереження даного виду конфіденційної інформації є представником органу публічного управління, то такий режим конфіденційної інформації буде службовою таємницею. Якщо суб'єкт, що забезпечує збереження даного виду конфіденційної інформації не є службовцем публічного управління, то такий правовий режим конфіденційної інформації буде відповідати професійній таємниці. Слід підкреслити, що, незважаючи на відсутність окремого законодавчого закріплення правового режиму службової таємниці, окремі об'єкти цього режиму регулюються законодавством.

Наприклад, правовий режим таємниці досудового розслідування встановлюється ст. 222 Кримінального процесуального кодексу

України [15]. Режим таємниці наради суддів передбачено в ст. 367 вказаного вище кодексу, де вказано, що постановлення ухвали суду здійснюється в нарадчій кімнаті. Під час ухвалення вироку у нарадчій кімнаті можуть перебувати лише судді, які здійснюють судовий розгляд. Судді не мають права розголошувати інформацію та хід обговорення та ухвалення вироку в нарадчій кімнаті.

Податковий кодекс України не визначає обсяг інформації, яка може охоронятися в режимі податкової таємниці. Водночас у листі Державної фіскальної служби України від 22.12.2015 р. № 27432/6/99-99-19-02-02-15 визначається, що це інформація, яка віднесена до конференційної, банківської і іншої таємниці відповідно до чинного законодавства. Є. Збінський, визначаючи поняття податкова таємниця, вказує на одинадцять ознак, які відносять відомості до таємниці, що підлягають охороні в межах режиму податкової таємниці, підкреслюючи суб'єктну приналежність інформації [16].

Що стосується правового режиму професійної таємниці, то для нього характерні ознаки: професійна приналежність довіреної особи; інформація носить конфіденційний характер; утримувач інформації передає її добровільно і самостійно вибирає довірену особу, яка виконує відповідні професійні обов'язки; особа, яка отримує інформацію, зобов'язана охороняти її від розголошення. Професійна таємниця – це правовий режим захисту конфіденційної інформації, яка не охороняється режимом державної або службової таємниці, була довірена або стала відома особі (власникові інформації) у зв'язку з виконанням професійних обов'язків. Об'єктом правового режиму професійної таємниці, на нашу думку, є інформація, що охороняється в режимі таємниці: лікарської; зв'язку; нотаріальної; адвокатської; усиновлення; страхування; сповіді; журналістської; банківської.

Адміністративно-правовий режим адвокатської таємниці встановлено в Законі України від 05.07.2012 р. № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [17], який відносить до інформації, що охороняється в режимі адвокатської таємниці, відомості, пов'язані з наданням юридичної допомоги своєму довірителю. Заборона допиту адвоката як свідка про обставини, які стали йому відомими у зв'язку зі зверненням до нього за юридичною

допомогою або у зв'язку з її наданням, слугувати гарантією прав адвоката.

Правовий режим нотаріальної таємниці встановлюється Законом України від 02.09.1993 р. № 3425-XII «Про нотаріат» [18]. Нотаріус зобов'язаний зберігати в таємниці відомості, які стали відомі у зв'язку із професійною діяльністю.

Відповідно до Закону України від 19.11.1992 р. № 2801-XII «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [19] до відомостей, які охороняються у правовому режимі лікарської таємниці, відносять інформацію, що стосується стану здоров'я, діагнозу, відомостей, отриманих при обстеженні та лікуванні, в т.ч. про самий факт звернення особи в медичний заклад.

Правовий режим журналістської таємниці встановлюється ст. 26 Закону України від 16.11.1992 р. № 2782-XII «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» [20]. Закон гарантує журналісту збереження таємниці авторства та джерел інформації, за винятком випадків, коли ці таємниці обнародуються на вимогу суду. Редакція та журналісти зобов'язані задовольняти прохання осіб, які надають інформацію, щодо їх авторства або збереження таємниці авторства.

Правовий режим таємниці усиновлення визначена ст. 226 Сімейного кодексу України (Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III) [21].

Банківська таємниця як правовий режим закріплюється гл. 10 «Банківська таємниця та конфіденційність інформації» Закону України від 07.12.2000 р. № 2121-III «Про банки та банківську діяльність» [22]. Ст. 60 «Банківська таємниця» Закону України «Про банки та банківську діяльність» визначає, що інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку, є банківською таємницею. Під банківською таємницею слід розуміти правовий режим конфіденційної інформації, при якому банки і/або парабанківські установи зобов'язані забезпечувати захист відомостей, що стосуються вкладів, рахунків, банківських операцій, операцій в інтересах клієнта або кореспондента, відомостей про клієнта, які є персональними даними. Правовий режим банківської

таємниці є різновидом правового режиму професійної таємниці так, як поряд з іншими видами режимів професійної таємниці, суб'єкт (клієнт) самостійно вибирає банк і/або парабанківську установу, якій довіряє інформацію.

Усі службовці кредитної організації зобов'язані зберігати таємницю про операції, рахунки і вклади її клієнтів і кореспондентів, про інші відомості, що встановлюються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Аудиторські організації не мають права розкривати третім особам інформацію про операції, рахунки та вклади кредитних організацій, їх клієнтів і кореспондентів, отримані в ході проведених перевірок, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством. За розголошення банківської таємниці банківські, кредитні, аудиторські і інші організації, їх посадові особи та працівники несуть відповідальність, включаючи відшкодування заподіяної шкоди.

Закон України від 23.06.2005 р. № 2704-IV «Про організацію формування та обігу кредитних історій» [23] надає можливість формування кредитних історій спеціальними організаціями – бюро кредитних історій. Зазначені організації укладають договори з кредитними організаціями, які, в свою чергу, з відома юридичних і фізичних осіб, надають інформацію про операції цих осіб. Бюро кредитних історій здійснюють захист конфіденційної інформації.

Правовий режим таємниці приватного життя є складовим елементом права на недоторканність приватного життя і включає режими особистої, сімейної таємниці та персональних даних.

Недоторканність приватного життя гарантується Конституцією України [24]. Ст. 29 Конституції України гарантує особисту недоторканність; стаття 30 гарантує недоторканність житла; ст. 31 гарантує таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; ст. 32 захищає від втручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Частина 2 ст. 32 Конституції забороняє збирання, зберігання, використання і поширення відомостей про приватне життя особи без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного

добробуту та прав людини. Положення Конституції України доповнюються главою 22 «Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи» Цивільного кодексу України.

Відомості, що зачіпають недоторканність приватного життя, на законній підставі можуть стати відомими лише особам певних професій або посадовим особам органів публічного управління. Охорона зазначеної інформації здійснюється правовими режимами професійної чи службової таємниці.

В. Пилипчук і В. Брижко, розглядаючи інформаційну безпеку та приватність у сфері захисту персональних даних, вказують на те, що право людини на недоторканність особистого (у європейському розумінні – «приватного») життя відповідно до законодавства України передбачає правовий захист відомостей про неї, за якого основним об'єктом правовідносин є персональні дані [25, с. 61]. У статті [26] представлено основні положення діагностики стану кадрового обліку і діловодства на підприємстві з метою вирішення проблем правового регулювання захисту персональних даних та процесу їх обробки на підприємствах в Україні.

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 [27] персональні дані про особу – це будь-які відомості чи сукупність відомостей (інформації) про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. До поданої інформації відноситься: національність, дата та місце народження, адреса, місце проживання та перебування, освіта, стан здоров'я, сімейний стан, релігійні переконання, матеріальний стан, професія, доходи та інша інформація про сфери життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування. Ці відомості не можуть бути використані без письмової згоди суб'єкта персональних даних, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Конфіденційність такої інформації встановлюється, зокрема, ст. 11 «Інформація про фізичну особу» Закону України «Про інформацію» [2].

Ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [28] передбачає: 1) ко-

жна людина має право на повагу до її особистого і сімейного життя, житла і таємниці листування; 2) держава не може втручатись у здійснення цього права за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Об'єктами правового режиму персональних даних є: відомості біографічного та розпізнавального характеру; особиста інформація; відомості про сімейний стан; інформація про майновий, фінансовий, матеріальний стан; відомості про стан здоров'я.

Персональні дані стають об'єктом правовідносин між суб'єктом персональних даних (особа, до якої відносяться ці відомості) і оператором персональних даних (орган публічного управління, юридична чи фізична особа, що організують або здійснюють обробку персональних даних і визначають цілі та зміст обробки персональних даних).

Права і обов'язки суб'єктів персональних даних і операторів персональних даних встановлено в Законі України від 01.06.2010 р. № 2297-VI «Про захист персональних даних» [29]. Персональні дані надаються суб'єктами персональних даних самостійно, а обробляються тільки за згодою суб'єктів персональних даних.

Відносно подібної інформації дотримується режим конфіденційності, тобто якщо оператор персональних даних отримав такі відомості він повинен забезпечувати їх збереження, за винятком деяких випадків, встановлених законодавством. До них відносяться: знеособлення персональних даних; суб'єкт персональних даних виявив бажання на зняття режиму захисту; якщо персональні дані є загальнодоступними. До загальнодоступних персональних даних відноситься інформація, яка розміщена в загальному доступі з письмової згоди суб'єктів персональних даних або це встановлено законодавством про вільний доступ. Проте, якщо суд, уповноважений державний орган або сам суб'єкт персональних даних прийме рішення про виключення персональних даних із загальнодоступних джерел, то таке рішення повинно бути виконано негайно.

Уповноваженим органом із захисту прав суб'єктів персональних даних в Україні є Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, на якого покладається забезпечення контролю та нагляду за відповідністю обробки персональних даних згідно вимог Закону України «Про захист персональних даних» [29].

У аналітичній доповіді Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України «Особливості захисту персональних даних у сучасному кібер-просторі: правові та техніко-технологічні аспекти» зазначено, що визнання права людини на анонімність в он-лайн (англ. online) завжди було одним із стовпів архітектури та філософії Internet [30]. Водночас за логікою цієї ж архітектури без розміщення особою персональних даних на віддалених серверах (у мережі) повноцінне послуговування всіма її вигодами є неможливим [30]. У Великій Британії з метою ефективної боротьби з інформаційною злочинністю був прийнятий Акт про регулювання слідчих повноважень 2000 р. (Regulation of Investigatory Powers Act 2000, RIPA), в якому передбачається можливість контролю та блокування електронних повідомлень, телефонних переговорів і ключів шифрування тощо. Місце, роль і особливості кібернетичної безпеки та бізнес-розвідки в системі діагностики економічної безпеки підприємства представлено у праці [31].

Ст. 505 Цивільного кодексу України [32] встановлює, що комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці [32, 33].

Інформація, що становить комерційну таємницю – це відомості виробничого, технічного, економічного, організаційного і іншого характеру, результати інтелектуальної діяльності

в науково-технічній сфері, що відноситься до науково-технічної інформації, визначеної Законом України від 25.06.1993 р. № 3322-XII «Про науково-технічну інформацію» [34], відомості про способи здійснення професійної діяльності, які мають дійсну або потенційну комерційну цінність в силу невідомості третім особам.

Вчені Л. Колобов та І. Колеснікова, розглядаючи комерційну таємницю та питання захисту комерційної таємниці, виділяють ознаки, на основі яких можна захищати відомості в режимі комерційної таємниці: інформація повинна мати комерційну цінність в результаті того, що вона невідома третім особам, знаходиться в обмеженому доступі та захищена, перераховують заходи, прийняття яких свідчить про встановлення адміністративно-правового режиму комерційної таємниці, до яких відносяться: встановлення переліку відомостей, що підлягають охороні; виключення вільного доступу шляхом визначення процедури поводження з цією інформацією; встановлення контролю процедур поводження; облік осіб, які мають доступ до відомостей; визначення порядку регулювання відносин щодо використання інформації [35, с. 10–11].

Після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації» [10] можна стверджувати про запровадження нового правового режиму – режиму інсайдерської інформації. У поданому Законі України вводиться адміністративна та кримінальна відповідальність за його порушення. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації» [10] націлено на те, щоб: забезпечити ринковий механізм ціноутворення; зміцнити довіру інвесторів; забезпечити ефективний розвиток ринків фінансових інструментів і товарів; підвищити конкурентоспроможність національних товарів на зовнішніх ринках, за рахунок правових методів, що запобігають, виявляють зловживання на фінансових ринках при неправомірному використанні інсайдерської інформації. Згідно ст. 44 Закону України від 23.02.2006 р. № 3480-IV «Про цінні папери та фондовий ринок» [36] під інсайдерською інформацією слід розуміти неоприлюднену інформацію про емітента, його цінні папери та похідні (деривативи), що перебувають в обігу на фо-

ндовій біржі, або правочини щодо них, у разі якщо оприлюднення такої інформації може істотно вплинути на вартість цінних паперів та похідних (деривативів), та яка підлягає оприлюдненню відповідно до вимог, встановлених цим Законом. Інсайдерська інформація володіє ознаками: точністю, конкретністю, неоприлюднена; здатна істотно впливати на ціноутворення фінансових і товарних ринків, може володіти факультативною ознакою, як необхідність захисту в режимі комерційної, службової, банківської, іншої охоронюваної законом таємниці.

Пункт 2 ст. 44 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» [36] визначає відомості, які до інсайдерської інформації не відносяться. Це інформація щодо оцінки вартості цінних паперів та/або фінансово-господарського стану емітента, якщо вона отримана виключно на основі оприлюдненої інформації або інформації з інших публічних джерел, не заборонених законодавством.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження доводять, що основними видами службової інформації при класифікації за критерієм предметного змісту є: 1) в публічно-правовій сфері: державна таємниця; професійна таємниця (службова таємниця); 2) в приватноправовій сфері: комерційна таємниця, професійна таємниця, персональні дані, винахідницька і авторська таємниці. Інформаційно-правовий режим обігу службової інформації – це особливий порядок правового регулювання, встановлений державою у вигляді правових норм. При взаємодії режиму службової інформації з іншими режимами інформації конфіденційного характеру виникає множинність правовідносин, в яких реалізується правова охорона інформації конфіденційного характеру. Комерційна, професійна, винахідницька, авторська таємниця, персональні дані, при наданні їх в органи державного управління не припиняють своє функціонування, а доповнюють режим службової таємниці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Doktryna informatsiinoi bezpeky Ukrainy [The doctrine of information security of Ukraine] (Ukraine), 25 February 2017, No 47/2017. Retrieved April 1, 2018, from <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (in Ukrainian) [Доктрина інформаційної безпеки України (Україна), 25 лютого 2017, № 47/2017. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>].
2. Pro informatsiiu [About information] (Ukraine), 2 October 1992, No 2657-XII. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (in Ukrainian) [Про інформацію (Україна), 2 жовтня 1992, № 2657-XII. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>].
3. Johnston, C. B. (1998). *Global news access: The impact of new communications technologies*. London, UK: Praeger.
4. Pro dostup do publichnoi informatsii [About access to public information] (Ukraine), 13 November 2011, No 2939-VI. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (in Ukrainian) [Про доступ до публічної інформації (Україна), 13 листопада 2011, № 2939-VI. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>].
5. Kurman, O. V. (2016). Vidomosti, shcho stanovliat informatsiiu z obmezhenym dostupom yak predmet zlochynnoho posiahannia [Information constituting restricted information as a subject of a criminal offense]. *Pravo i suspilstvo*, 5, 174–178 (in Ukrainian) [Курман, О. В. (2016). Відомості, що становлять інформацію з обмеженим доступом як предмет злочинного посягання. *Право і суспільство*, 5, 174–178].
6. Pro praktyku zastosuvannia administratyvnymy sudamy zakonodavstva pro dostup do publichnoi informatsii [On the practice of administrative courts' application of legislation on access to public information] (Ukraine), 29 September 2016, No 10. Retrieved April 1, 2018, from http://www.vasu.gov.ua/plenum/post_plenum/postanova_plenumu_10_29-09-2016 (in Ukrainian)

[Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації (Україна), 29 вересня 2016, № 10. Актуально на 01.04.2018. URL: http://www.vasu.gov.ua/plenum/post_plenum/postanova_plenumu_10_29-09-2016].

7. Bieliyvtseva, V. V. (2016). *Administratyvno-pravovyi zakhyst informatsii z obmezhenym dostupom: vyznachennia ta udoskonalennia*. [Administrative and legal protection of restricted information: identification and improvement]. *Informatsiia i pravo*, 2(17), 127–133 (in Ukrainian)
[Белєвцева, В. В. (2016). Адміністративно-правовий захист інформації з обмеженим доступом: визначення та удосконалення. *Інформація і право*, 2(17), 127–133].
8. Smoliak, O. (2010). *Pravovi zasady vyznachennia profesiinoi ta sluzhbovoi taiemnytsi u konteksti dostupu do publichnoi informatsii* [Legal principles for determining the professional and official secrecy in the context of access to public information]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*, 5, 209–214 (in Ukrainian)
[Смоляк, О. (2010). Правові засади визначення професійної та службової таємниці у контексті доступу до публічної інформації. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*, 5, 209–214].
9. Pro perelik vidomostei, shcho ne stanovliat komertsiinoi taiemnytsi [About the list of information that does not constitute commercial secrets] (Ukraine), 9 August 1993, No 611. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/611-93-%D0%BF> (in Ukrainian)
[Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці (Україна), 9 серпня 1993, № 611. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/611-93-%D0%BF>].
10. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo insaiderskoi informatsii [On Amending Certain Legislative Acts of Ukraine on Insider Information] (Ukraine), 22 April 2011, No 3306-VI. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3306-17> (in Ukrainian)
[Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації (Україна), 22 квітня 2011, № 3306-VI. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3306-17>].
11. Sudova vlada Ukrainy. (2018). *Pro sluzhbovu informatsiiu* [About the service information]. Retrieved April 1, 2018, from <https://kr.km.court.gov.ua/sud2209/serviceinfo> (in Ukrainian)
[Судова влада України. (2018). *Про службову інформацію*. Актуально на 01.04.2018. URL: <https://kr.km.court.gov.ua/sud2209/serviceinfo>].
12. Slyzkonis, D. M. (Ed.). (2014). *Sluzhbova informatsiia: poriadok vidnesennia ta dostupu* [Service information: assignment and access order]. Kyiv: Tsentri politychnykh studii ta analityky (in Ukrainian)
[Слизьконіс, Д. М. (Ред.). (2014). *Службова інформація: порядок віднесення та доступу*. Київ: Центр політичних студій та аналітики].
13. Lipkan, V. A., & Baskakov, V. Y. (2013). *Administratyvno-pravovyi rezhym informatsii z obmezhenym dostupom v Ukraini* [Administrative-legal regime of restricted access information in Ukraine]. Kyiv: FOP Lipkan O. S. (in Ukrainian)
[Ліпкан, В. А., & Баскаков, В. Ю. (2013). *Адміністративно-правовий режим інформації з обмеженим доступом в Україні*. Київ: ФОП Ліпкан О. С.].
14. Semeniuk, O. H. (2016). *Klasyfikatsiia taiemnoi informatsii* [Classification of classified information]. *Informatsiia i pravo*, 1(16), 44–51 (in Ukrainian)
[Семенюк, О. Г. (2016). Класифікація таємної інформації. *Інформація і право*, 1(16), 44–51].
15. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal procedural code of Ukraine] (Ukraine), 13 April 2012, No 4651-VI. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (in Ukrainian)
[Кримінальний процесуальний кодекс України (Україна), 13 квітня 2012, № 4651-VI. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>].

16. Zbinskyi, Ye. F. (2016). *Pravovyi rezhyim podatkovoi taiemnytsi v Ukraini* [Legal regime of tax secrecy in Ukraine] (Doctoral thesis). Retrieved April 1, 2018, from <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1238140> (in Ukrainian)
[Збінський, Є. Ф. (2016). *Правовий режим податкової таємниці в Україні* (Кандидатська дисертація). Актуально на 01.04.2018. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1238140>].
17. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist [About advocacy and advocacy] (Ukraine), 5 July 2012, No 5076-VI. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (in Ukrainian)
[Про адвокатуру та адвокатську діяльність (Україна), 5 липня 2012, № 5076-VI. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>].
18. Pro notariat [About the notary] (Ukraine), 2 September 1993, No 3425-XII. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (in Ukrainian)
[Про нотаріат (Україна), 2 вересня 1993, № 3425-XII. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>].
19. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia [Fundamentals of Ukrainian health law] (Ukraine), 19 November 1992, No 2801-XII. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (in Ukrainian)
[Основи законодавства України про охорону здоров'я (Україна), 19 листопада 1992, № 2801-XII. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>].
20. Pro drukovani zasoby masovoi informatsii (presu) v Ukraini [About printed mass media (press) in Ukraine] (Ukraine), 16 November 1992, No 2782-XII. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2782-12> (in Ukrainian)
[Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні (Україна), 16 листопада 1992, № 2782-XII. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>].
21. Simeinyi kodeks Ukrainy [The family code of Ukraine] (Ukraine), 10 January 2002, No 2947-III. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (in Ukrainian)
[Сімейний кодекс України (Україна), 10 січня 2002, № 2947-III. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>].
22. Pro banky ta bankivsku diialnist [About banks and banking] (Ukraine), 7 December 2000, No 2121-III. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (in Ukrainian)
[Про банки та банківську діяльність (Україна), 7 грудня 2000, № 2121-III. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>].
23. Pro orhanizatsiiu formuvannia ta obihu kredytnykh istorii [On the organization of the formation and circulation of credit histories] (Ukraine), 23 June 2005, No 2704-IV. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2704-15> (in Ukrainian)
[Про організацію формування та обігу кредитних історій (Україна), 23 червня 2005, № 2704-IV. Актуально на 09.04.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>].
24. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (Ukraine), 28 June 1996. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (in Ukrainian)
[Конституція України (Україна), 28 червня 1996. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>].
25. Pylypchuk, V. H., & Bryzhko, V. M. (2016). *Informatsiina bezpeka ta pryvatnist u sferi zakhystu personalnykh danykh* [Information security and privacy in the field of personal data protection]. *Informatsiia i pravo*, 4(19), 60–70 (in Ukrainian)
[Пилипчук, В. Г., & Брижко, В. М. (2016). Інформаційна безпека та приватність у сфері захисту персональних даних. *Інформація і право*, 4(19), 60–70].
26. Skrynkovskyy, R., Noga, I., & Chubenko, A. (2016). *Diahnostyka stanu kadrovoho obliku i dilovodstva na pidpriemstvi ta vidpovidalnist za porushennia vymoh zakonodavstva u sferi zakhystu personalnykh danykh* [Diahnostyka stan kadrovoho oblik i dilovodstva na

- pidpriemstvi ta vidpovidalnist za porushennia vymoh zakonodavstva u sferi zakhystu personalnykh danykh]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*, 8, 52–57 (in Ukrainian) [Скриньковський, Р., Нога, І., & Чубенко, А. (2016). Діагностика стану кадрового обліку і діловодства на підприємстві та відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері захисту персональних даних. *Підприємництво, господарство і право*, 8, 52–57].
27. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy [Decision of the Constitutional court of Ukraine] (Ukraine), 20 January 2012, № 2-рп/2012. Retrieved April 9, 2018, from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12> (in Ukrainian) [Рішення Конституційного суду України (Україна), 20 січня 2012, № 2-рп/2012. Актуально на 09.04.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12>].
28. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms] (Ukraine), 11 September 1997, № 475/97-ВР. Retrieved April 1, 2018, from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (in Ukrainian) [Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Україна), 11 вересня 1997, № 475/97-ВР. Актуально на 01.04.2018. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004].
29. Pro zakhyst personalnykh danykh [About protection of personal data] (Ukraine), 1 June 2010, № 2297-VI. Retrieved April 9, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (in Ukrainian) [Про захист персональних даних (Україна), 1 червня 2010, № 2297-VI. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>].
30. Hnatiuk, S. L. (2014). *Osoblyvosti zakhystu personalnykh danykh u suchasnomu kiber- prostori: pravovi ta tekhniko-tekhnolohichni aspekty* [Features of personal data protection in modern cyberspace: legal and technical and technological aspects]. Kyiv: NISD (in Ukrainian) [Гнатюк, С. Л. (2014). *Особливості захисту персональних даних у сучасному кібер- просторі: правові та техніко-технологічні аспекти*. Київ: НІСД].
31. Skrynkovskyy, R., Pawlowski, G., Harasym, P., ... Koropetskyi, O. (2017). Cybernetic Security and Business Intelligence in the System of Diagnostics of Economic Security of the Enterprise. *Path of Science*, 3(10), 5001–5009. doi: 10.22178/pos.27-6
32. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine] (Ukraine), 16 January 2003, № 435-IV. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (in Ukrainian) [Цивільний кодекс України (Україна), 16 січня 2003, № 435-IV. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>].
33. Skrynkovskyy, R. M., Kramar, R. I., & Harasym, P. S. (2016). *Diahnostyka efektyvnosti systemy zakhystu informatsii na pidpriemstvi ta vidpovidalnist za porushennia zakonodavstva pro komertsiinu taiemnytsiu* [Diagnostics of the effectiveness of the information security system at the enterprise and liability for violation of the legislation on commercial secrets]. *Porivnialno-analitychne pravo*, 1, 225–228 (in Ukrainian) [Скриньковський, Р. М., Крамар, Р. І., & Гарасим, П. С. (2016). Діагностика ефективності системи захисту інформації на підприємстві та відповідальність за порушення законодавства про комерційну таємницю. *Порівняльно-аналітичне право*, 1, 225–228].
34. Pro naukovo-tekhnichnu informatsiiu [About scientific and technical information] (Ukraine), 25 June 2006, № 3322-XII. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (in Ukrainian) [Про науково-технічну інформацію (Україна), 25 червня 1993, № 3322-XII. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>].
35. Kolobov, L., & Kolesnikova, I. (2016). *Komertsiina taiemnytsia ta pytannia zakhystu komertsiinoini taiemnytsi* [Commercial secret and issues of commercial secrecy protection]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*, 5, 8–13 (in Ukrainian) [Колобов, Л., & Колеснікова, І. (2016). Комерційна таємниця та питання захисту комерційної таємниці. *Підприємництво, господарство і право*, 5, 8–13].

36. Pro tsinni papery ta fondovyi rynok [On securities and the stock market] (Ukraine), 23 February 2006, № 3480-IV. Retrieved April 1, 2018, from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (in Ukrainian)
[Про цінні папери та фондовий ринок (Україна), 23 лютого 2006, № 3480-IV. Актуально на 01.04.2018. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>].